

Met de middelen van het licht

Indrukwekkend spel van tegenstellingen: gefocust licht in het absoluut duister laat ruimte en tijd verdwijnen. Een bezoek aan de Feuerle Collection in Berlijn is voor iedere kunstliefhebber de moeite waard. Dat ligt aan het net zo exquise als onconventionele karakter van deze collectie, aan de speciale plaats van de presentatie en aan de inscenering vol effect. Licht speelt daarbij een hoofdrol.

In Berlijn is er een grote reeks belangrijke particuliere kunstcollecties die voor het geïnteresseerde publiek toegankelijk zijn. De in 2016 geopende Feuerle Collection in Kreuzberg komt uit deze illustere kring echter meteen in meerdere opzichten in het bijzonder naar voren. Dat is vooral te danken aan de unieke aard van deze collectie. Désiré Feuerle, een bescheiden, echter invloedrijke persoonlijkheid in de internationale kunstscene, combineert hier werken van gerenommeerde, hedendaagse kunstenaars – bijvoorbeeld van Anish Kapoor, Zeng Fanzhi, Cristina Iglesias en Nobuyoshi Araki – met plastieken uit de Khmer-cultuur uit de 7e tot 13e eeuw, evenals met meubels van het Chinese Keizershof die tussen 200 v. Chr. en het begin van de 17e eeuw (van de Han- tot en met de Qing-dynastie) het licht zagen.

Voor Feuerle ging het bij de samenstelling en presentatie van zijn collectie erom om de dialoog tussen verschillende tijdperken en culturen te stimuleren en daardoor nieuwe zienswijzen van de zorgvuldig geselecteerde kunstwerken mogelijk te maken. En vaak ver-

oorzaakt dit daadwerkelijk verrassende tegenstellingen van artefacten die in een geheel verschillende context ontstonden en een zeer aantrekkelijk en animerend effect teweeg brengen. Ze zijn niet alleen esthetisch bekoorlijk, maar prikkelen ook het intellect – heel bewust het tegenovergestelde van de klassieke, kunsthistorische beschouwingswijze.

Een ander gebruik van een bunker

Tot de bijzonderheden van de Feuerle Collection behoort ook de locatie, waar deze kan worden bezichtigd: aan de rand van het Anhalter Bahnhof-areal ligt een reeds decennialang ongebruikte bunker die kort voor het einde van de Tweede Wereldoorlog voor het telecommunicatienetwerk van het Duitse spoor werd opgericht. Voor zijn nieuwe museale gebruik werd het gebouw door niemand minder dan de Britse toparchitect John Pawson gerenoveerd en verbouwd. Pawson, die bekend staat voor kunstaffinage en als minimalistische vormgever, is bij deze opdracht met uiterste terughoudendheid te werk gegaan. Al bij de eerste afspraak op locatie, bekende hij, was het hem al duidelijk geworden dat

Projectgegevens

Opdrachtgever:	The Feuerle Collection
Architectuur:	John Pawson, Londen / Groot-Brittannië
Lichtplanning:	Désiré Feuerle, Berlijn / Duitsland
Fotografie:	Sebastian Mayer, Berlijn / Duitsland

hij „zo min mogelijk wilde veranderen“ aan de bestaande bouw. Naast de absoluut noodzakelijke maatregelen, die hoofdzakelijk van technische aard waren, concentreerde hij zich daarom op een „reeks subtiële verfijningen en ingrepen die de kwaliteit van de ruimte intensiveren.“ Daarbij deed hij zijn voordeel met de inwendige structuur van de voormalige telecommunicatiebunker die hoofdzakelijk uit twee grote, zaalachtige ruimten bestaat. Naar buiten toe lijkt het direct aan het Landwehrkanal (landweerkanaal) gelegen gebouw vrijwel onveranderd. Alleen een bescheiden tekst bij de ingang verwijst naar zijn nieuwe gebruik.

Enscenering vol effect

Als u de bunker – op afspraak – bezoekt, wordt u door een gids door het souterrain van de bunker begeleid. U komt terecht in een ruimte, waarin schijnbaar volledige duisternis heerst en die een afwachende uitstraling heeft. De minuten in het donker, die worden begeleid door minimal music van de Amerikaanse componist John Cage, vervullen een dubbel doel: de vrijwel meditatieve entreeceremonie, waarbij u het lawaai, met prikkels overstromende dagelijks leven achter u laat, opent de zintuigen en bereidt het u mentaal voor op de daaropvolgende tentoonstelling. Langzaam wennen de ogen aan het donker en een zwak lichtschijnsel tekent zich steeds meer aan een kant van de ruimte af. Wanneer u dat volgt, komt u terecht in de eerste, zeer spaarzaam verlichte zaal. Het oog valt vervolgens op een reeks stenen Khmer-figures die qua vorm in de ruimte lijken te zweven. Geconcentreerd, met uiterste precisie geplaatst licht leidt de bezoeker vanaf nu op ontdekkingstoer door de ruimte, werkt de plastische contouren van de sculpturen uit, focust de blik op verfijnde details en stimuleert het overzicht van de objecten, zoals dit was bedoeld door de verzamelaar. Hier lukt het Feuerle om met de zuivere middelen van licht en lichtgeleiding een door-en-door bescheiden, terughoudende enscenering te scheppen die tegelijkertijd een krachtige indruk vol effect achterlaat. Als het ware volgens het onderwijsboekje wordt daarbij gedemonstreerd, hoe licht de blik stuurt

en de visuele aandacht van de bezoeker stimuleert. En al snel wordt het de bezoeker duidelijk, waarom voor deze collectie en dit type presentatie een oude bunker het ideale toneel biedt.

ERCO – niet alleen uit ervaring

Désiré Feuerle, die in de jaren 90 van de vorige eeuw als galeriehoudster in Keulen werkzaam was, heeft in deze periode bij zijn tentoonstellingen reeds uitsluitend met kunstlicht gewerkt en daarbij gebruikgemaakt van lichtwerktuigen van ERCO. Het lijkt daarom vrijwel voor de hand liggend dat hij ook bij de inrichting van zijn Berlijnse collectiepresentatie op producten uit de Lichtfabriek uit Lüdenscheid teruggreep. Een verzamelaar als Feuerle, die telkens zonder compromis op de hoogste kwaliteit let, vertrouwt echter niet alleen op de goede reputatie van een merk en op eerdere ervaringen. De keuze voor ERCO viel dientengevolge pas na een uitvoerige bemonstering, een zorgvuldige selectie van de armaturen en een intensieve testfase.

In de tentoonstellingsruimten van de Feuerle Collection worden uitsluitend armaturen van de Pollux-familie gebruikt die met LED-modules met een vermogen van respectievelijk 2 en 6 watt zijn uitgerust. Afhankelijk van de grootte van het object, de afstand van de lichtbron en de eisen aan het licht, worden spots met de lichtverdeling narrow spot, spot en flood ingezet. Nauwkeurig verlichten contourenspots de tweedimensionale kunstwerken die uit zichzelf lijken op te lichten, en zorgen breedstralers met de lichtverdeling oval flood voor een gelijkmatige verlichting van de ruimteoverkoppelende tentoonstellingsobjecten. Ten aanzien van de in overal gering gedoseerde en bovendien op weinig punten geconcentreerde lichtsterkte in de tentoonstellingsruimten treedt de technische lichtinstallatie grotendeels naar de achtergrond. De zwarte spanningsrails en de eveneens zwarte spots en breedstralers zijn nauwelijks zichtbaar. De compacte afmetingen van de Polluxspot doet meer dan het nodige om de infrastructuur van de verlichting vrijwel te laten verdwijnen. Niets mag afleiden van het genieten van kunst.

In het project gebruikte armaturen

Pollux

Over ERCO

De ERCO Lichtfabriek met zetel in de Duitse stad Lüdenscheid is een gerenommeerde specialist voor architectuurbelichting met LED-technologie. Het in 1934 opgerichte familiebedrijf is wereldwijd in 55 landen actief met autonome verkooporganisaties en partners. Sinds 2015 is het productprogramma volledig gebaseerd op LED-technologie. Overeenkomstig ontwikkeld, ontwerpt en produceert ERCO in Lüdenscheid digitale armaturen met de zwaartepunten lichttechnische optische systemen,

elektronica en design. De lichtwerktuigen ontstaan in nauw contact met architecten, lichtplanners en elektroplanners en worden primair in de volgende toepassingsgebieden ingezet: Work en Shop, Culture en Community, Hospitality, Living, Public en Contemplation. Voor ERCO is digitaal licht de vierde dimensie van de architectuur. Ze ondersteunt ontwerpers om hun projecten met uiterst precieze, efficiënte lichtoplossingen in de werkelijkheid te realiseren.

Verzoek om bewijsexemplaren en links.

Voor meer informatie of beeldmateriaal verzoeken wij u contact op te nemen met:

mai public relations GmbH
Arno Heitland
Leuschnerdamm 13
10999 Berlijn
Duitsland
Tel.: +49 (0) 30 66 40 40 553
erco@maipr.com
www.maipr.com

